

Disput. Jur. de Judiciis. Tit. I.

imitationem apud Gallos legē à multis Regibus latā stabiliam esse testatur Gullielmus Benedictus in cap. Raynalius, verb. duas habens filias, num. 51. de testament. & expresso cœtū de jure Regni Neapolitani in pragm. 2. & 4. sub titul. de munib. offici. notavitque Bajardus ad Julianum Clarum, l. 5. sentent. 5. sen. qu. 73. n. 30. idemque statutum erat constitut. communiter de prohibito Curialium commercio, sequitur Caballus resolut. crim. centur. 2. cas. 195. Hoc enim causa vis est, ut possit cesare impressio, metusque ex parte mutuantis; præces enim Judicis comparatione litigantis habent latenter vim imperii, utpote superioris erga subditum, ut eleganter cœcinit Ausonius epigramma:

*Scribere me Augustus jubet, & mea carmina poscit,
Pene rogans, blando vis late imperio.*

Atque præsentis divinus Plato lib. 36. suor. oper. epist. 7. cum ait; *Preces Tyrannorum necessitatibus permixtas esse non ignoramus, notavit Bartolus tract. de tyrannia, n. 21. Mauritius tract. de integr. ref. c. 277. n. 15. Rebuffus tom. 2. in leges Gallie, tract. de rescissione contractuum, in prefazione, n. 14. Tiraquellus in tract. de causis temperandis, caus. 35. Erasmus Cochier de jurisdict. tom. 2. par. 2. quæst. 46. num. 5. Cardin. Tuscius liter. P. conclus. 484. Celsus Hugo conf. 120. num. 69. vers. nec omittit, Mafcardus de probacionibus, concil. 193. Prefunxit enim quicunque litigans nisi Judicem sibi gratum reddat obsequio, obtemperando jussi, justitiam se non obtenturum, à qua impressio, & metu, quam maxime debent Judices abstinere incurrit ponam statutam, si per impressionem, C. de iis, quæ vi, metusque caus. videanturque tyrranicæ extorquerè à subditis, quæ acceptant, quod præsumi docuit Bartolus in d. l. principalibus, num. 2. ff. si cert. petat. ex textu in i. unica, & ibi Glossa C. de sagam boſpitibus non prestans, l. 12. Decianus tract. crim. l. 8. cap. 38. num. 17. presentia quia gratitudo comes est nobilitatis, cum turpissima sit ingratiudo, teste Seneca initialib. 3. de beneficio; nobilitate autem Judicem exornatum esse oportet, ut prosequitur Matienzus in dialogo relatoris, 3. p. cap. 2. & seqq. Ita fieri, ut si a subdito litigatore beneficia accipiat, in eius gius plus debito propendat, liberque non sit in judicio, ac per consequens ad judicandum ineptus; quippe cum ut recte docuit Div. Thomas opuscul. 2. cap. 245. ad rectitudinem judicii requiriatur, ut animus Judicis sit liber ab his, de quibus judicaturus est; monendi sunt igitur Judices ne se istiusmodi suspicio exponant accipientes mutuum à litigatoribus.*

Secundo limitabili eandem sententiam, ut Judex non possit accipere mutuum gratis, & sine usuris à mercatoribus, & negotioribus, qui pecuniam in suis quoque usuis artibus occupant: nam si ab ipsis accipiat gratis pecuniam mutuum, merito censeretur corruptus, ut notavit Caballus dict. casu 195. num. 4. Ratio est, quia cum ipsis obdamnum emergens, ac item ob lucrum cessans, licitum sit in mutuo aliquid accipere ultra fortem, ut docet Div. Thomas 2. qu. 78. art. 2. ad 1. Sotus de iustit. & iur. l. 6. q. 1. art. 3. Molina de iustitia, tract. 2. disp. 314. & 315. Lessius de iust. & iur. l. 2. cap. 20. dub. 10. & 11. Navarrus in manuali, c. 17. num. 211. & 212. Covarruvias lib. 3. variarum, cap. 4. num. 1. & seqq. Joannes Baptista Lupus de usuris, commentario l. 1. s. 6. numer. 101. cum seqq. si Judex ab ipsis accipiat gratis mutuum pecuniam, remittitur ei licitus quæstus, qui ex hujusmodi mutuo posset exigiri, ea vero remissio, ac renunciatio vim habet donationis, ut docet Bartolus in leg. si fraudator. 25. in principio, ff. que in fraud. credit. Baldus in rubrica, num. 7. Cod. de revocand. iiii, que in fraud. creditor. Tiraquellus in l. si unquam, verb. donatione largitus, num. 173. & seqq. C. de revocand. donation. Covarruvias l. 2. variarum, d. cap. 3. num. 8. qui alios refert, Castillo in l. 55. Tauri, in verb. por. quarto n. 24. in fin. Matienzus in l. 2. tit. 3. l. 5. recip. gloss. 3. Navarrus in comment. de spoliis Clericorum, s. 15. n. 5. et dicitur. Crina Glossa in c. ex parte, 12. verb. dimittere, de offic. & potest. Jud. deleg.

Exceptis ipsis duobus casibus, cessanteque impressione, & violentia, abususque potestatis judicariae, non credemus, impurandum Judici virtutio, aut culpe, neque imputare in judicio syndicatus, aut visitationis, si mutuum acceptum à subdito gratis, quibus redditu principali forte, nihil subinde debet, quia nihil ab eis accepit, quod pretio possit estimari, ut dictum est.

Neque vero adversus hanc sententiam, quidquam faciunt argumenta, si prius probacionem adduxerit. In

primis autem (ne id quoque omitramus) si recte expendantur loca Authorum, quos pro ea retulimus, inventetur quæplures ex illis non exacte questionem disputasse, sed retulisse se ad aliorum placita, inter quos enumerati potest doctissimus Gregorius Lopez. Baldus autem, item Avides videntur in hoc articulo sibi contrarii, & recantasse palinodium. Bernardus Diaz regulam statuit, quæ censerit limitandam, juxta Iasonis doctrinam, ac per consequens nobis contrarii non est: ceteri non exacte rem tractarunt. Non est autem magni ponderis authoritas ceteri, qui sine illo iudicio, & examina aliorum placita recentent tacite approbat; quod adeo verum est, ut communis opinio dici non possit ea, quæ plures Doctores eam assertentes habent, nulla disputatione premissa, sed perfundit, & (ut dicitur) per transannam illam sequentes, ut doceat monut Joannes de Nevizanis in sylva nuptiali, l. 5. num. 29. Alciatus de presumptionibus, reg. 1. presump. 51. num. 2. Menochius de presumptionibus, l. 2. presump. 71. num. 39. & consil. 51. num. 54. l. 1. Sanchez de matrimonio, l. 3. disp. 44. num. 2. in principio. Ideo multi dixerunt nulla, aut parva consideratione habenda esse quæ perfundit, & in transitu dicuntur, inter quos sunt Tyberius Decianus resp. 3. num. 35. vol. 3. Mafcardus de probacionibus, conclusion. 1143. opinionem communem, n. 11. volum. 3. Antonius Gabriel lib. 1. communum, tir. de taſtibus, conclus. 4. num. 85. Gonzalez in regul. 8. Canceller. gloſſ. §. 8. num. 56. & seqq. qui alios referunt. Et Navarrus in manuali, cap. 27. num. 289. recte, & graviter cœnfit communione esse illam opinionem, quam sex, vel septem Authores classici rem ex professo tractantes assertent, quam probabant a quinquaginta foliis a fere autoritate priorum adductis, & qui more avium volatum anteriorem sequantur, quod familiare esse Jurisconsultorum vitium, præter Navarrum, & Sanchez relat. notatur Decius consil. 494. num. 15. & consil. 499. num. 12. Molina de primogen. l. 2. cap. 8. num. 31. in fine, & Josephus Ludovicus decision. Lucca, 21. num. 22. Opinio enim communis non ex numero opinantium, sed ex pondere authoritatis sit. Quam doctrinam vellem haberent præ oculis Civilistæ, & Canonistæ, quorum minus indebet ex multitudine Authorum, quod verum, & equum est dijudicant, adversantes precepto Imperatoris in l. 1. s. sed neque, C. de veter. iur. encl. alii ex solo stylo (sic enim vocant) sine lege, sine Doctore, ipso vero ex suo profusus capite utinam bene sanò.

Ad primum argumentum respondendum est, concessa majori propositione, & negata minori; qui enim accipit gratis mutuum pecuniam, nullum sentit compendium, cum ex mutuo nullum possit licitum commodum mutuantur provenire, neque à mutuatario extorqueri, attento civili jure Hispano, & communī canonico, ipso vero naturali, & divino, ut notavimus supra, numer. 11. & 12. Textus vero in l. quin etiam, procedebat juxta jus civile antiquum Romanorum, per quod licet mutuantibus recipere usuras ex mutuo, ut inferius attingemus, ac per consequens, si cui pecunia mutua sine fenore datur, videbatur remitti compendium, & lucrum, quod leges illæ permiscebant accipere, quapropter censebatur corruptus, quippe cum lucrum sentire ex eo, quod aliqui faceret, vel non faceret negotium, iure vero non licitus quæstus, qui ex hujusmodi mutuo possit exigiri, ea vero remissio, ac renunciatio vim habet donationis, ut docet Bartolus in leg. si fraudator. 25. in principio, ff. que in fraud. credit. Baldus in rubrica, num. 7. Cod. de revocand. iiii, que in fraud. creditor. Tiraquellus in l. si unquam, verb. donatione largitus, num. 173. & seqq. C. de revocand. donation. Covarruvias l. 2. variarum, d. cap. 3. num. 8. qui alios refert, Castillo in l. 55. Tauri, in verb. por. quarto n. 24. in fin. Matienzus in l. 2. tit. 3. l. 5. recip. gloss. 3. Navarrus in comment. de spoliis Clericorum, s. 15. n. 5. et dicitur. Crina Glossa in c. ex parte, 12. verb. dimittere, de offic. & potest. Jud. deleg.

Ad Confirmationem dicendum est, illicitum quidem esse accipere mutuum pecuniam cum onere facient, aut non facient alicui negotium; ob id inquam, quod gratis debuisset quis potius facere, quam extorquenti mutuum ab eo, qui sponte illud non daret. Itaque duabus de causis id turpiter accipitur, primo quia per impressionem, & metu inducitur ad mutuandum is, qui alioqui non mutuaret, ad notata in l. si per impressionem, C. de iis, quæ vi, secundo, quia venditor id, quod gratis potius fieri debuisset, l. ultima, ff. de condit. ob turp. casu. 34. tit. 14. p. 5. qui est optimus textus, & l. 47. cod. titul. Specato igitur iure Castellæ non constitit turpitudine recipientis in eo, quod ex mutuo gratuito compendium, & lucrum sentiat mutuatarius ob onus injunctum, videlicet, ut alicui negotium faciat, vel non faciat; nullum enim sentit, & restituens principalem fortem reddit omne, quod debet, sine ulla alia utilitas, & lucri reliqua; sed in eo, quod mutuante compellit ad mutuandum, & onus mutuanti imponit ob id, quod gratis potius facere debuisset. Quemadmodum illicitum quoque est mutuare sub pacto de remutando, ut post D. Thom. 2. 2. qu. 78. art. 2. ad 4.

Disputatio III.

ganterque adnotavit Claudio Cantuincula in topicis legibus, in loco à comparatione, circa medium.

Addo tertiam interpretationem; pœnam inquam d. l. 26 quæquis, latam esse non aduersus eum, qui Judici pecuniam sub fenore dederit ex vero mutui contractu, nulla simulatione, aut fraude interveniente, quod plane licet, juxta textum in d. l. Presidis, §. Preses, sed aduersus eum, qui sub prætextu fenoris Judicem donatione pecuniae corrumpti, & aduersus Judicem, qui se sub mutui prætextu corrumpti patitur; quod ex ipsius legis contextura concipi poterit. Expendamus literam, quæ quod ad easum, d. q. agimus attinet omisso, quod extra rem est, ita habet: *Qui quis Judici fenebrem pecuniam mutuaverit, si in Provincia fuerit versatus, quasi empator legum, ac Provincia, exilio pœna, una cum ipso Judice pœnitatur. Certe versari in Provincia, non dicitur quis propriæ, quod in Provincia habitet, vel degat, sed verbum, versor, magis ad mores pertinet. Calepinus, versor, versari, volutor, obverfor, tracto, mundinor, confusio, Calvinus in lexico ex Spiegelio, verbo, versari, est autem versari in aliqua re assiduum esse, l. 1. §. 7. ff. de offic. Praefect. Urb. quare clausula illa, quasi empator legum, ac Provincia, non est referenda ad verbum sequens, pœnitatur, sed ad illud antecedens, fuerit versatus. Quis autem quæso versatur in Provincia, quasi empator legum, & Provincia, nisi is, qui sole Judices donis corrumperet, eorumque favorem, & familiaritatem emere, ut pluris postea vendat, & eo modo sibi quæstum pareret ita sit; ut lata sit lex aduersus simulatus Judicem corrupiores, qui sub mutui prætextu donationibus sibi Judices devincent, non aduersus simplices homines, qui charitatis Christianæ, & misericordiae, aut vera amicitiae affectu, Judicem necessitatibus subvenient mutuata pecunia, quam post recipiant ab obligatis ad ejus restitutionem. Adjicio aliam conjecturam, quoniam lex duos casus complectitur, & duo delicta, eadem, & pari pena coercent. Primum est ejus, qui Judici pecuniam fenebrem mutuaverit: secundum ejus, qui honoris premium dederit; ubi autem idem jus est, & eadem pena, eadem etiam esse debet ratio delicti, l. illud, quæf. 1. art. 1. ad tertium argumentum, Jo. Baptista Lupus de usuris, comment. 1. in l. curabit, C. de action. empl. §. 3. ex num. 35. Federicus Martini de iure censum, cap. 1. ex num. 65. Jam vero inter catholicos eo res devenit, ut non levis dubitatio sit, an possit licite Princeps Christianus usuraram exercitum subtilis suis permettere, quam trastrarunt Baldus consil. 449. jus naturale, lib. 3. Alexander consil. 1. & 2. lib. 2. Covarruvias lib. 3. variarum, dicto cap. 2. n. 8. Thefaurus dec. 57. in qua inferuntur de eadem re duo consilia. Marta de iurisdictione, 2. part. cap. 3. ex n. 17. Gaspar Rodericus de annuis redditibus, lib. 3. dicta quæf. 4. n. 97. Itaque antiquo iure Romanorum spectato Judex, qui recipiebat sine usuris fenebrem pecuniam, videbatur lucrari usuras, quæ possent juxta leges illas exigiri, earumque remissio censebatur plane donatio, ut notavimus supra num. 18. iure vero nostro spectato, quod est conforme juri naturali, divino, & canonico, nihil censemur accipere pretio estimabile, qui pecuniam mutuam accipit sine usuris, præterquam si acciperet ab eis, qui ratione damni emergentis, aut lucri cessantis possent ultra fortem aliud exigere, juxta adnotata dicto num. 18. quo casu recte procederet hodie, d. l. si quisquis.*

25 Sed quoniam fortassis prædicta interpretatio videbitur divinatoria, subjungam secundam, quam communiter Doctores amplectuntur, videlicet d. l. quisquis, agere de Judice, qui accipit mutuum lucri, & negotiations causam, quod tanquam à jure reprobatum pena dignum est; textum vero in dicto l. Presidis, §. Preses, agere de Judice accipiente mutuum pecuniam ad usus necessarios. Ita conciliatur unus textus cum alio, & d. l. quisquis, non est aduersus nostræ sententia. Ea interpretatio placuit Accutio dict. leg. Presidis, verb. non prohibetur, Bartolo, in d. l. principalibus, num. 2. ff. cert. petat. eam sequuntur Cynus, Alberticus, Baldus, Angelus, Salycetus, Fulgosius, in d. l. quisquis, & Paulus Castrensis in d. l. principalibus ubi Romanus n. 2. Alexander n. 2. & 4. vers. quinto limita, Jaso. n. 2. vers. quarto limita. Sed non video quantumvis fit communis, quomodo à divinatione fit excusanda, quod erat vitium præcedens. Tametsi sciam licetum esse divinare ad conciliandas legum Antinomias, ut docuit Bartolus in l. ita stipulatus, 115. n. 28. ff. de verbis, obligat, quem sequitur Ripa in l. 1. n. 22. ff. de vulgar. & pupillar. subfir. Petrus de fideicommissis, quæf. 9. n. 47. ele. Carleval. de Judiciis, Tom. I.

Adversus tamen secundam interpretationem, quæ magis recepta est, obiecti posse videtur. Quia ratio cur Doctores permitunt Judicibus accipere mutuum pecuniam a subditis est, quoniam necessitatevidetur excusari, cum ad usus suos pecunia eagent; quæ necessitas multa indulget, quæ ea seclusa nequam concedi possent, ut recte observat Alciatus in d. l. Presidis, num. 7. Salycetus in d. l. quisquis, n. 1. in fine, & nos supra num. 8. At haec necessi-

necessitas ex eo non videtur eos excusare, quoniam se in necessitate constituerunt, Magistratum subeunt; necessitas autem excusare non solet eum, qui sibi ipsi causa necessitatis fuit, quare illi non est subveniendum, l. si fideijsor, 7. & si necessaria, in fine, ff. qui satisfac- cogant. l. 2. §. si quis tamen, & ibi glossa verbo articulare, ff. si quis cautionibus, l. 3. §. subveniatur, ff. ad sylianian. Felyns in cap. quo in Ecclesiarum, num. 67. de constitution, Gregorius Lopez in l. 31. tit. 9. part. 1. gloss. 7. & in l. 22. tit. 11. part. 3. gloss. 3. Covarruvias lib. 2. variarum, cap. 16. n. 9. & in practicis, cap. 6. num. 2. in fine, Menochius de arbitriis. Judic. lib. 2. centur. 2. cap. 182. ex num. 37. cum plurimis omis. Melius igitur faceret Judex iste pauper, & egenus, si se Magistratus abstinueret, ne illum necessitas cogerer a subditis necessaria perte, & accipere muruam pecuniam ad suas necessitates sublevandas, quam si voluntarie in egestatem incidente per Magistratus susceptionem, prohibitionem legum excusatione necessitatis effugiat.

28 Respondendum est, regulam quidem esse, nulli subveniendum, qui se in necessitate constituerit; verum esse limitandam tunc, cum culpa non est ordinata ad necessitatem; eo enim casu, etiam si culpa sua quis in necessitatem incidit; cum necessitas excusat, & non reddit indignum beneficio. Quae fuit doctrina Glossa in cap. quia diversitatem, verb. suspensus, de concess. probend. quoniam sequitur Panormitanus ibi, n. 11. & l. 3. cap. quo in Eccl. 67. vers. non obstat etiam, de const. Decius ibi num. 37. qui loquitur in individuo de paupertate docuit Bartolus in l. 2. §. simil modo, ff. si quis cautionibus, Angelus in quaest. Bononiensis sue civitatis bannitus, n. 15. Menochius de arbitriis, cap. 182. n. 59. Sardus dec. 26. ex n. 16. & alii, nos diximus disput. 2. num. 616. Non est autem putanda causa necessitatis Magistratus susceptione, siquidem multi, divites etiam Magistratus quam non Magistratus incident quotidiu in necessitatibus, ob quas cogunt petere mutuum. Ita sit, ut necessitas excuset Magistratum ex communis Doctorum sententia, si murum petat a subditis, quia non ordinatur Magistratus administratio ad necessitatem incurram, neque eam consequitur necessitas infallibiliter praesertim cum ex salario publico, & emolumenit Judex ali possit.

Ad tertium argumentum dicendum est, adversus Judicem, non ex eo solo, quod mutuum accipiat ad suas necessitates sublevandas, presumendam esse illicitam munera palliationem, seu simulationem; aliqui ex eo, quod emat necessaria ad viatum, vel vendat semel, aut iterum superflua, posset eadem simulatio prasumi, sed id ex adjunctionis circumstantiis esse praesumendum, veluti si clam acciperet, si interposita persona suspecta, si a litigatore, vel alio simili suspicioni obnoxio. Verum tamen si mutuum palam, & bona fide contractum esset, & de simulatione non constaret, veluti si se Judex, vel in privato chirographo, vel publica scriptura obligasset ad id reddendum, vel accepisset mutuum sub pignore, quod plane non fecisset, si pecunia dono illi data esset; (ejusmodi enim dona solent, tam occulta accipi, ut nullum eorum remaneat vestigium, neque possit donator donarium ad restituendum compellere) nullius criminis esset reus Judex, qui eo modo mutuum acciperet. Tamen si verum sit, Judicibus consilium esse dandum, ut quantum fieri possit, absineat ab ipsis contractibus inter subditos, quemadmodum eos horrita est apud Neapolitanos pragmat. 4. vers. præterea eisdem, de munere officiali, quoniam, ut prudenter animadverterit Molina de primogenitis, lib. 2. cap. 8. n. 41. & lib. 4. cap. 5. n. 29. ex l. si pupillorum, ff. si pupillus, ff. de reb. cor. antequam actus fiat, tutior pars est eligenda; Judex autem propter istas prohibitions expositus est periculo suspicionis, ut adnotavit Farinacius in practicis criminali, queb. 111. n. 170. cum tribus sequentibus, vol. 3. Mascarus d. concl. 164. n. 5. Bajardus ad Julianum Claram, lib. 5. sentent. 5. fin. queb. 73. n. 27. & seqq.

Si tamen id fecerit urgente necessitate, constetque syndicatori de veritate mutui, praesertim si tempore syndicatus jam solutum sit, nulla pena dignus est. Idque si bene advertamus probat argumentum ipsum, quod dissolvimus, siquidem mutuum Judici factum vocat titulum iustum prohibita donationis, quod plane indicat licitum esse Judici mutui contractum exercere; illicitum vero donationem recipere, dolunque esse, iustum iusti nomine, & titulo tegi, & dissimulari, quod nos non negamus.

SUMMA DISPUTATIONIS QUARTÆ.

- 1 T' Kplex est genus emolumentorum Judicis.
- 2 Disputatio tractanda est de Judice delegato salariato.
- 3 Judex delegatus non salariatus absque dubio percipit partes paenarum, &c.
- 4 Extendit resolutio ad Judices superioribus, Auditores Regios, aut Alcaldos cum delegantur.
- 5 Explicantur l. 15. tit. 6. lib. 2. recopilation. & nro. 6. & 7.
- 6 Confirmatur resolutio aliis legibus, & limitatur.
- 7 Ratio decidendi dicta leg. 15.
- 8 Secunda ratio decidendi dicta leg. 15.
- 9 Titulus disputationis proponitur, & declaratur.
- 10 Prima sententia negativa.
- 11 Probatur primo.
- 12 Probatur secundo.
- 13 Probatur tertio.
- 14 Probatur quarto.
- 15 Secunda sententia affirmativa, & num. 18.
- 16 Distinguuntur causas, & primus refertur.
- 17 Prima conclusio.
- 18 Laboris, & premii perpetua est, & mutua proporsio,
- 19 Ratio decidendi in l. 9. tit. 5. lib. 3. recopilat. designat omessa a scribentibus.
- 20 Premium promissum capient malefactorem, non debetur familia potestatis cum capioni, juxta Bartolom.
- 21 Non debet quis dupl. danno onerari.
- 22 Rationes dicendi l. 21. tit. 6. lib. 3. & l. 11. tit. 21. lib. 4. & l. 13. tit. 7. lib. 9. recopilation.
- 23 Secundus casus proponitur.
- 24 Secunda conclusio, qua deciditur.
- 25 Tertius casus distinguuntur.
- 26 Tertia conclusio.
- 27 Probatur efficaciter, & ubi lex non distinguere, neque nos distinguere debemus.
- 28 Eadem ratio quoad hoc militat in ordinario Judice, que in delegato.
- 29 Delegatus ad universitatem causarum est instar ordinarii.
- 30 Est cur Principes magis agentes delegatos Judices, quam ordinarios, curque eis magis faveant.
- 31 Non est lex, qua prohibeat delegatos acquirere quadam lucra.
- 32 Consuetudinis, quod Alcaldi Curie percipient de rechos de los depreces omeillos, y sangre, quanam sit ratio.
- 33 Dissolventur primum, & secundum argumentum prima sententia.
- 34 Tertium argumentum dissolvitur.
- 35 Quarto argumentum satagit.
- 36 Admonito Authoris, & omnes homines esse luci cupidos, rametsi quidam dissimulent, aut contrarium simulent.

DISPUTATIO IV.

Utrum Judex delegatus salariatus, possit ultra salarium exigere sportulas actorum, & partes paenarum, quas leges Regia Judicibus designant, & applicant?

Ad l. 31. tit. 6. lib. 3. & l. 15. tit. 6. lib. 2. l. 11. tit. 21. lib. 4. & l. 13. tit. 7. lib. 9. nova recopilation.

E' Molumentorum, quæ Judices ratione officii sui onerisque injuncti percipiunt, tria sunt genera. Primum est salarium publicum, quod in nostro Regno Hispano designatur, tum ordinariis Judicibus, tum delegatis. Secundum sunt minuta quedam commoda pecuniarum, quasi, per stipem collectarum iure actorum, que Judex quotidie facit, de quibus statuit in lib. 3. recopilationis, titul. 10. del Aranzel de los derechos de las justicias ordinarias. Has vocamus sportulas, de cuius nominis significacione videndi sunt Alexander ab Alexandro lib. 5. genialium dierum, cap. 24. Caius Rodiginus lib. 12. lectionum antiquarum, cap. 21. in fine, Alciatus lib. 3. disputationum, cap. 17. Calvinus in lexico juris, verb. sportula, Joannes Garcia de expensis, & meliorationibus, cap. 21. ex num. 11. ubi de translatione hu-

Disputatio IV.

cap. 7. num. 11. Joannes Hevia Volanno in curia philippica, 2. part. del juicio executivo, §. 33. num. 8.

Quæ quidem resolutio, quæ apud nostros est indubita-

ta, amplianda est, etiam si Judex delegatus non salaria-

tus sit aliquis de Judicib. superioribus, videlecer, aut Re-

gius Auditor, aut Judex criminum, quem Alcalde vulgo

vocamus. Iti enim cum delegantur ad alias causas sine

designacione salariai, si causa sint ejus natura, & condicio-

nis, in quibus alii Judices ordinarii, vel delegati, pos-

sent jure applicare sibi per sententias, & percipere partes

paenarum per leges assignatas, possunt etiam ipsi eas sibi

applicare, & percipere, dummodo per delegationum in-

strumenta, seu rescripta, id eis prohibitum non sit. Quæ

in re vidi præcipitem lapsum supremi cuiusdam tribunalis

existimat, non posse Judices istos applicare sibi partes

istas paenarum: verum ubi caput se in præcepit dat, caput

membra sequuntur. Ampliacionis tamen nostra funda-

mentum est l. 15. tit. 6. lib. 2. recop. cujus verba referam;

Mandamos que ajen en los pleitos, que de aquí adelante se mo-

vierten, como en los que al presente estan pendientes, que no

estuvieren sentencias en revisita, los Alcaldes de nuestra

casa, y corte, y los Alcaldes de las nuestras audiencias, y

chancillerias, y los otros Jueces superiores, de los quales, y

en los caffos, que no ay grado para appellar, o suplicar para

otros tribunales, en los negotios, y delitos, que sentencia-

rem, aunque ayan venido ante ellos en primera instantia, no

puedan llevar ni lleven la parte de las penas, que por leyes,

y pragmaticas de estos Reynos se apliquen a los Jueces, que las de-

terminaren, y que le parte que conforme a las dichas leyes

avien de aver los dichos Jueces de aquí adelante sean, y se

apliquen para la nuestra camera, y fisico. De manera, que el

Juez, o Jueces dejen, y en los caffos, que no vultere grado de

appellacion, suplicacion para otro superior, no pueda llevar,

n' lleva parte de las dichas penas quedando las dichas leyes

en su fuerza, y vigor, en quanto los Jueces inferiores. Que

lex continet limitationem ejus regulas generalis, quod Ju-

dices possint per suas sententias assignare sibi partes paenarum

staturas a legibus, seu pragmaticis Regis. Ea enim

est limitanda, cum Judex cognoscit de causa tanquam su-

perior, a quo non potest interponi appellatio, seu suppli-
catione ad superioris tribunal. Que limitatio amplianda est

etiam si talis causa deveniat in prima instantia ad ejusmo-

di Judicem. Que tamen lex ut uberior explicitetur, duo

causas notandi, & distinguendi sunt. Primus, quem ex-

presse lex ipsa continet, & determinat, est, cum Judices

isti superiores Auditores, aut Alcaldi, cognoscunt de ali-

qua causa, non ut singuli, sed ut universi, & per modum

unius tribunal, ut conjuges cum aliis, quorum sin-

gula vota, & judicia non constituant sententiam, sed conju-

ncta cum votis aliorum iuxta l. 26. 43. 44. 47. tit. 5.

lib. 2. recopilat. & doctrinam Bartoli in l. si uni ex pluribus,

36. alias Pomponius, num. . & seqq. ff. de re jud.

Quo caffo a sententia pronunciata ab Auditribus, aut

Alcaldis non potest interponi appellatio, aut supplicatio

ad superioris tribunal, sed interponitur supplicatio ad idem

tribunal, in quo per sententiam revisionis confirmata,

aut revocatur prior sententia, sine ullo alio recursu or-

dinario, juxta l. 22. tit. 4. lib. 2. recent.

Primo igitur isto caffo, d. l. 15. quam interpretamur, 5

definit, non posse Judices istos superiores applicare sibi

partes paenarum per suas sententias, quas leges Judicibus

decidentibus causas applicant. Idque non solum

si cognoscant de causa in gradu appellationis interpo-

litæ a Judicibus inferioribus, sed etiam si causa ad co-

runt tribunal deveniat in prima instantia, ut multis

causibus potest devenire.

Secundus caffus est, quem lex non exprimit; aperte ta-

men indicat distinguendum à primo, quo Judices isti, qui

alias unam universitatem superiore componunt cognos-

centem de causis in gradu appellationis, efficiuntque tri-

bal supremum à quo non potest appellari, cognoscunt de causis ipsis, non ut universi, sed ut singuli, videlicet

tanquam delegati ab aliquo superiore intra, vel ex-

tra Curiam. Quo caffo votum iporum ab aliorum votis

separant, & singulariter pronunciatum facit senten-

tiam, & item determinat. Quo item caffo ab ipsis inter-

ponitur appellatio ad superioris tribunal, ut testatur, tum

stylus ipse omnibus patens, tum leges diversæ nova reco-

pitulationis, l. 16. lib. 26. tit. 8. lib. 2. l. 16. cap. 17. tit. 6.

leg. 20. tit. 4. codem lib. 2. Quæ leges tametsi loquantur de

Alcaldis, ut Judicibus Provinciae decidentibus causas ci-

viles, idem tamen contingit cum cognoscunt de causis